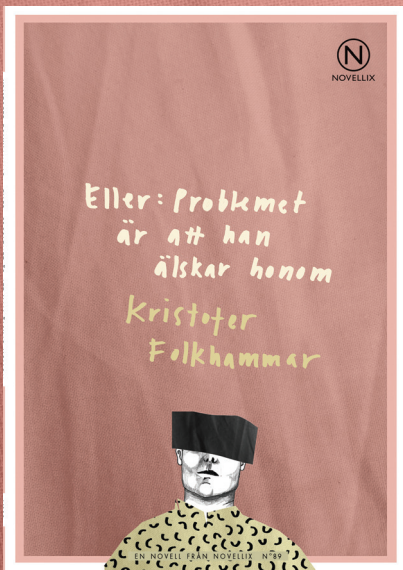

NOVELLIX

CARL-JOHAN MARKSTEDT

LÄRARHANDLEDNING

INTRODUKTION

LEDTRÅDAR

Skapa förståelse och väck förväntningar genom att studera novellens titel, omslag, baksidestext och författarpresentation.

- **Titel och omslag.** Vilka tankar väcker titeln? Vad föreställer omslaget?
- **Baksidestext.** Baksidestexten är ett kortare utdrag ur novellen. Vilka personer nämns? Vad är det som sker eller beskrivs? Vilka frågor väcks?
- **Författarpresentation.** På omslagets insida finns en presentation av författaren. Vilken information ges om honom och hans författarskap? Hur beskrivs novellen?
- **Dina förväntningar.** Vad verkar *Eller: Problemet är att han älskar honom* handla om? Vad hoppas du att läsningen ska ge dig?

NORMER.

Vad är en norm? Vilka fördelar finns det med normer? Vilka nackdelar finns? Vad kan hända med de som avviker från normerna? När kan normer leda till orättvisor, mobbning och hat?

SAMTALA OM TEXTEN

INNEHÅLL

1. Vad handlar novellen om? Sammanfatta i ett par meningar.
2. Under hur lång tid utspelar sig handlingen?
3. Hur skildras Landsortsskolan? Vilka olika grupper finns och vad kännetecknar dem?
4. Vilka normer gäller på skolan, till exempel för hur killar och tjejer ska vara?
5. Hur är Henrik som person? Hur ser hans tillvaro ut? Hur ser han på sig själv?
6. På vilka olika sätt försöker Henrik dölja sin sexualitet? Varför är det så viktigt för honom att ingen ska få veta?
7. Vad ser Henrik hos Johan – varför älskar han honom så mycket, och varför är det ett problem?
8. Vad går Rasmus och Ola "favoritskämt" ut på?
9. Hur skildras Bög-Mats? Hur ser han tillvaro ut? Varför är det så viktigt för Henrik att undvika honom?
10. Henrik tänker vid ett tillfälle: "Är det Bög-Mats som är ett spöke av järn?" Varför tänker han så?
11. Vad är syftet med Sensationsvandringen?
12. Vad händer egentligen på slutet? Varför agerar Henrik som han gör? Varför känner han sig "som en Gud"?

HUR ÄR NOVELLEN SKRIVEN?

1. Vad har novellen för berättarperspektiv?
2. Hur är novellen uppbyggd: Hur inleds den? Vad är det som driver handlingen framåt? Finns det någon vändpunkt? Hur slutar novellen?
3. Vad blir effekten av att formuleringen ”Eller: problemet är ...” upprepas flera gånger i novellen?

EGNA TANKAR

1. Vad i beskrivningen av Landsortsskolan kan du känna igen från din egen skola?
2. Vad skulle framför allt behöva ändras på Landsortsskolan för att Henrik skulle våga vara sig själv?
3. Var det något särskilt du fastnade för i novellen? Vad? Varför?

MAKTEN ATT FÖRÄNDRA – avslutande diskussionsövning 1

Vad behöver förändras på Landsortsskolan för att Henrik ska kunna acceptera sig själv och våga visa vem han är? Vem eller vilka har den största makten att få till denna förändring? Här är ett förslag på en övning där eleverna får diskutera dessa frågor i mindre grupper.

1. Låt grupperna fördela 20 maktpoäng på följande aktörer utifrån vilken makt de har att påverka och förändra Henriks situation (eleverna kan ge alla poäng till en aktör eller fördela på flera):
 - a. Moppekillarna
 - b. Pluggtjejerna
 - c. Sporttuffingarna
 - d. Dramagruppen
 - e. Lärarna
 - f. Bög-Mats
 - g. Johan
 - h. Henrik själv
2. Be grupperna ge exempel på vad de aktörer som har fått maktpoäng kan göra och hur det skulle påverka Henrik på olika sätt.
3. Låt grupperna redovisa för varandra.

PROBLEMET ÄR – avslutande diskussionsövning 2

I novellen nämns ett antal problem som påverkar Henrik på olika sätt. Låt eleverna diskutera några av dessa. Ge dem en lista med citat ur novellen (se nedan) och låt dem därefter arbeta med följande frågor i mindre grupper:

1. Kategorisera. Vilka problem beror på, eller kan härledas till
 - a) Henrik själv, b) enskilda elever på skolan, c) normer eller övergripande strukturer på skolan?
2. Diskutera. Gå igenom problemen och diskutera hur de påverkar Henrik.
3. Rangordna. Vilka två problem tycker ni har störst påverkan på Henriks situation, och framför allt skulle behöva lösas för att hans tillvaro skulle förbättras?
4. Lösningar. Hur skulle problem skulle kunna lösas, eller åtminstone blir mindre?

PROBLEMEN

- ”Problemet är att teaterövningarnas närvaroverkningar inte följer med ut i korridorerna. När han inte har en tydlig roll att spela är han rädd för sin egen uppenbarelse.” (s. 6)
- ”Problemet är att hans rädsla inte gör honom tyst. Istället försöker han överrösta sig själv. Säg: ’Bögar är faktiskt konstiga’” (s. 6)
- ”Problemet är att han är ett monster. Att han är en otymplig blobb av buk fett, bröst fett och lårfett som producerar kåthet och ångest. Han förstår inte blobben.” (s. 6)
- ”Problemet är att Ola och Rasmus har ett favorit-skämt, en liten pjäs nästan.” (s. 6)
- ”Problemet är att Ola [...] river ner sjungande skrattsalvor när han ropar: ’Bögar är äckligare för de kan sätta på varandra!’” (s. 7)
- ”Problemet är att pojkstreck, hårda attityder och grova uttryck bland unga män [...] också blir bekräftade av annat, mer sofistikerat och subtilt våld.” (s. 9)
- ”Problemet är att han älskar honom våldsamt.” (s. 9)

SKRIVUPPGIFTER

MATS DAGBOK. När Mats, eller Bög-Mats som han kallas, kommer hem efter skolan snurrar tankarna i huvudet. Ännu en dag med glåpord och trakasserier. Och så den märkliga Sensationsvandringen. Varför var Henrik så elak? För att få ordning på sina tankar och känslor gör Mats som han brukar – han tar fram datorn och skriver en stund i sin hemliga dagbok. Hur upplevde han dagen? Hur ser han på sin situation? Hur mår han? Skriv en sida eller två i Mats dagbok.

EN RIKTIG KILLE. Henrik gör sitt bästa för att bete sig som en ”riktig kille”. Men hur ska en riktig kille vara? Skriv en krönika där du diskuterar den frågan med utgångspunkt i novellen. Presentera först novellen och de normer som verkar gälla på Landsortsskolan för hur killar ska vara.

Ge exempel på hur Henrik försöker anpassa sig och hur han påverkas av att inte kunna leva upp till normerna. Avsluta med att ge din syn på novellens bild av hur riktiga killar ska vara. Vad känner du igen och vad känns främmande?

SLUTET. Du har en blogg där du brukar skriva om texter du läser. Du bestämmer dig för att skriva ett inlägg om *Eller: Problemet är att han älskar honom* och att fokusera dig på slutet – det vill säga hur du ser på det som sker när Henrik ska leda Bög-Mats genom Sensationsvandringen. Varför gör Henrik som han gör? Varför känner han sig ”som en Gud”? Vad tänker du om Henriks agerande? Hur hade du velat att novellen slutade?

MITT TIPS. Ett ungdomsmagasin vill trycka en novell i sin tidning. Du har precis läst *Eller: Problemet är att han älskar honom* och bestämmer dig för att rekommendera den. Skriv ett brev till tidningens redaktion och berätta om novellen (handling, miljö, personer etc.) och förklara varför du tror att novellen passar unga läsare. Vilka tankar och frågor väcker novellen? Vad gör den intressant och angelägen?

NOVELLANALYS. Gör en textnära analys av novellen. Utgå från ”Samtala om texten”-frågorna när du gör din analys, men skriv en sammanhängande text där du väver samman dina svar.

OM JAG FÅR BESTÄMMA

Låt eleverna samla sina intryck av läsningen genom att laborera med novellens omslag och titel. Här är några förslag på uppgifter.

EN NY TITEL. Ge novellen en ny titel. Förklara varför din nya titel passar så bra till novellen, så som du läser och uppfattar den.

ETT NYTT OMSLAG. Gör ett förslag på ett nytt omslag. Teckna, måla eller gör ett collage. Du bestämmer själv om du vill utgå från stämningen i berättelsen, en central scen eller den övergripande handlingen när du gör ditt omslag.

EN NY BAKSIDESTEXT. På bokens baksida finns ett kort utdrag ur novellen. Välj ett eget utdrag på fem sex meningar som du tycker fungerar bättre som baksidestext.